

Thrige-imperiet (Historisk Atlas Fyn)

Anne Melillo, Odense Katedralskole

Varighed: 8 moduler a 90 minutter

Forløbet er beregnet på **Teknologihistorie C HTX og Historie A STX**, gerne i samarbejde med Fysik

F.eks kunne STX tilgangen til Thrige-imperiet have følgende vinkler: :
 Industrialiseringen belyst gennem Thomas B. Thriges fabrikker
 Elektricitetens betydning for industrialiseringen.

Mål: (HTX)

- udvise kendskab til vigtige elementer af den teknologiske udvikling
- analysere og forstå væsentlige årsager til udviklingen af nogle konkrete teknologier og teknologihistoriske problemstillinger

Mål: (STX)

- dokumentere viden om centrale udviklingslinjer og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorie, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- analysere eksempler på samspil mellem materielle forhold og mentalitet i tid og rum
- forklare samfundsmæssige forandringer og diskutere periodiseringsprincipper
- indsamle og systematisere informationer om og fra fortiden

Plan:

1.-2. Modul: **Industrialiseringen af Danmark.** Grundbog eller ”Industrikultur på Tour” .
http://www.industrimuseet.dk/app/doc/materiale_55697267.pdf

3. Modul: Besøg på **Thriges Kraftcentral** m. udstilling (aftales m. Odense Bys Museer).

Kort ”fabriksvandring” (Placering i byen, størrelse, arkitektur)
www.historiskatlas.dk Odense – Industribyen - Thrige-imperiet
www.historiskatlas.dk Odense – Industribyen

Thrige - Den første fabrik 1898

Thrige - Højhuset 1961

Thrige - Jævnstrømsfabrikken 1948 ff

Thrige – Kraftcentralen 1916

Thrige - Maskinværkstederne 1910 ff.

Thrige - Maskinværkstedet 1930

Thrige - Normalfabrikken 1920

Thrige - Standardfabrikken 1929

Thrige - Transformatorfabrikken 1950-56

Thrige - Vikleri og montage 1940

Bevaringsgruppen: Thomas B. Thriges Kraftcentral, ældre hjemmeside med bl.a. billeder og lydoptagelse. <http://www.thrigeelvaerk.dk/Thrigeelvaerk-omos.htm>

http://www.bazarfyn.dk/files/Brochure/BazarFyn_brochuren.pdf

www.historiskatlas.dk Odense Kort over Odense, generalkort 1904

evt. suppleret med ældre kort, hvor Thrige ligger ud over kanten.

www.historiskatlas.dk Luftfoto 2004: Hvilke bygninger er væk i dag?

4. Modul: **Elektrificeringen:**

Forslag til vinkling: Teknologiudvikling, teknologi og samfund.

Nielsen(2005), Keld, m.fl.: Skruen uden ende, den vestlige teknologis historie, s. 233-240, 259-265

Overskrifter: Samfundets elektrificering, Naturvidenskabelige opdagelser vedrørende Dynamo, Elektromotoren, Edison – en overgangsfigur, Teknologi er afhængig af kultur og natur.

eller

Elmuseet: Vidensbanken, bl.a. elproduktion, eltransmission, elforbrug, fossile brændsler.

Opfindelser og opdagelser, Ingeniører

<http://elmuseet.net.dynamicweb.dk/Default.aspx?ID=10>

5. Modul: **Odense som industriby**

Forslag til vinkling: Hvilken slags industri, placering i byen, spor i bybilledet?

www.historiskatlas.dk, Odense – Industribyen – Introduktion til industribyen

www.historiskatlas.dk, Odense, - Industribyen -

Albanibryggerierne

Arbejderkvarteret Vesterbro

Banegården

Brandts Klædefabrik

Jernstøberiet Tasso
 Langedages arbejderboliger
 Odense Glasværk
 Odenses Elektricitetskompagni
 Slagterierne på Rugårdsvej
 Sukkerkogeriet

- 6.Modul: Toftgaard (2008) Jens: **Thomas B. Thrige, virksomheden og kraftcentralen**. Odense Bys Museer, Samlet tekst til udstillingen www.historiskatlas.dk Odense – Industribyen - Thrige- imperiet – Videoer fra . udstillingen i Thriges Kraftcentral: Introfilmen, Kvinder på Thrige, Produktion af . elmotor.
 Forslag til vinkling: Virksomhedens historie, forretningsidé, ledelse, kapital, teknologi. efterspørgsel/marked, arbejdskraft, konkurrence.

7.-8. Modul

- Per Boje: ”**Fynsk industri har en glørværdig fortid, men har den også en fremtid?**”
 Fynske Årbøger 2007, s. 78-93
 Forslag til vinkling: Kan vi lære af historien, samt overblik.

Variationsmuligheder: Andre industrivirksomheder

Teknologihistoriske forklaringsmodeller
 Sammenligning med virksomheder, der klarer konkurrencen, f.eks. Siemens
 Thrige, bygningskomplekset og globaliseringen (AT)

Links:

Industriminder i Region Syddanmark, Kulturarvstyrelsen,

<http://www.kulturarv.dk/kulturarv/industrisamfundet/kort/syddanmark/index.jsp>

Skov- og Naturstyrelsen (2000) : Vanddrevne elværker i Danmark 1890-1940,
 (11 fra Fyns Amt)

<http://www.kulturarv.dk/tjenester/publikationer/emneopdelt/bygninger/tema/elvaerker/rapport.pdf>

Industriens bygninger:

http://www.kulturarv.dk/tjenester/publikationer/emneopdelt/bygninger/aarshefte/2007/industriens_bygninger.pdf

Overblik over dansk industrihistorie, ca. 2003 <http://www.industripuljen.dk/vejviser.htm>

Overblik over teknologihistoriske forklaringsmodeller

<http://www.dtu.dk/subsites/tekhist/teknologihistorie.aspx>

Langes jernstøberi i Svendborg <http://www.historie-info.dk/node/5337>

Fåborg, 1900-tallet: Danmarks vinby nr. 1

<http://www.dr.dk/Regioner/Fyn/Kommunalvalg/Tidslinier/20051013133456.htm>

NKT 100 år <http://www.nkt.dk/dk/Menu/Om+NKT/NKT+100+%c3%a5r>

Nordiske Kabel- og Trådfabrikker, Nationalt industriminde, Kulturarvstyrelsen

<http://www.kulturarv.dk/kulturarv/industrisamfundet/kort/syddanmark/fyn/nkt/index.jsp#>

Ørbæk Bryggeri <http://www.oerbaek-bryggeri.nu/>

Siemens http://w4.siemens.de/archiv/en/dokumente/160J_e.pdf

Litteratur:

Thrige:

Jacobsen (2001), Rikke M. og Henrik Harnow: Thriges Kraftcentral – en industrihistorisk perle i Odense. (ss.147-165 i Fynske Minder, 2001)

Kaarsted (1983) Tage og Per Boje: Thomas B. Thrige primus motor. Thomas B. Thriges Fond.

Fåborg:

Burchardt (1984), Jørgen: Provinsindustri .Arbejdspladser på Faaborg-egnen de sidste 100 år. Faaborg Byhistoriske Arkiv, Faaborg Kulturhistoriske Museer.

Middelfart:

Burchardt (1999), Jørgen: Historiens lange tråd, NKT Trådværket 1899-1999, Middelfart Museum

Odense:

Harnow (2000), Henrik: Den fynske industris fader – M.P.Allerup og det danske industrimøde i Odense 1858., Fynske Minder 2000, s. 23-45

Harnow(2001), Henrik: Industribyen Odense, En nutidig fotografisk vandring i industriens Odense 1830-1945, Odense Bys Museer, Odense Universitetsforlag

Johansen (1983) Hans Chr. m.fl: Fabrik og bolig. Det industrielle miljø i Odense 1840-1940. Odense Universitetsforlag.

Svendborg:

Melillo(1988), Anne og Bodil Bruhn: Emil Wennerwald: Støbeprocessen ved Langes jernstøberi, Årbog for Svendborg og omegns Museum 1988, s. 87-93

Svovlgaard (1988), Niels: L.Lange & Co. 1850-1987.Historier om et Jernstøberi. Husets Forlag.

Øvrig litteratur:

Andersen (2007), Marie Damsgaard: Teknologiens seje kampe. (Trykt i Hegner (2007), Bonnie og Jan Rindom, red.: Industrikultur i Danmark 1850-1914, Skoletjenesten)

Per Boje: ”Fynsk industri har en glørværdig fortid, men har den også en fremtid?”

Fynske Årbøger 2007, s. 78-93

Harnow (2003), Henrik: English & Hanssen på Fyn, - Danmarks første rådgivende ingeniører og deres pionerarbejder i Odense og på Fyn, Fynske Minder 2003 ss.53-72

Hyldtoft 1981), Ole m.fl.: Det industrielle Danmark 1840-1914. Systime.

Nielsen (2005), Keld m.fl.: Skruen uden ende. Den vestlige teknologis historie. Nyt Teknisk Forlag.